

Ilegálne pesticídy

Bronislava Škarbová

***Problémy ochrany podzemných
vôd, 4. december 2025***

MINISTERSTVO
PŮDOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Prípravky na ochranu rastlín

*Agropesticídy – Ministerstvo pôdohospodárstva
a rozvoja vidieka SR*

*Ústredný kontrolný a skúšobný ústav
poľnohospodársky v Bratislave*

*Uvádzať na trh a používať sa môžu len tie
prípravky, ktoré sú v SR autorizované alebo
povolené podľa nariadenia (ES) č. 1107/2009 a
podľa zákona č. 405/2011 Z. z.*

Ilegálne prípravky - rozdelenie

- ❑ *Nelegálne prípravky so schválenými účinnými látkami*
- ❑ *Nelegálne prípravky s neschválenými (zakázanými) účinnými látkami*
- ❑ *Falšované prípravky (neznáme zloženie)*

Ilegálne prípravky – cesty vstupu

- ❑ *Dovoz z tretích krajín*
- ❑ *Premiestňovanie v rámci EÚ*
- ❑ *Tranzit – stratené zásielky*

Ilegálne prípravky

- *Počet prípadov narastá*
- *Riziko pre pestovateľa*
- *Riziko pre konzumenta*
- *Riziko pre životné prostredie*
- *!!! Obsah zakázaných látok*
- *!!! Obsah neznámych, vysokorizikových látok*

Alicante, OHIM, 2012

Awareness Conference on Fake and Illicit PPPs – globálny problém

27 ČŠ, Austrália, DG SANCO, DG TAXUD, EUROPOL, OHIM, OLAF, EUROJUST....a verejnosť (ARD TV) – široká verejnosť si nie je vedomá rizík pochádzajúcich z ilegálnych pesticídov, zvyšovanie povedomia a výmena informácií sú nevyhnutné

Ilegálny obchod s pesticídmi nie je len porušením práv duševného vlastníctva, ale ohrozuje aj zdravie ľudí a životné prostredie

Alicante, OHIM, 2012

*EUROPOL E.P.E. (Europol Plattform exchange), SIENA
platformy na výmenu informácií*

EUROJUST právny servis a asistencia

DG SANTE zodpovednosť za oblasť pesticídov

*Ilegálny obchod s pesticídmi je veľmi dobre organizovaný a
sofistikovaný*

Prvé dôkazy o ilegálnych obchodoch s pesticídmi

2009 – 200 t

2010 – 510 t

2011 – 2800 t

2011 – 4 porušenia práv duševného vlastníctva (generické prípravky)

EUROPOL

2008 - falšovanie a pirátstvo

2013 – oblasť zdravia ľudí a životného prostredia

2016 – nová jednotka – IPR –Právo duševného vlastníctva

***SILVER AXE I (2016)** – 7 ČŠ (NL, BE, FR, DE, ES, SI, IT)*

350 kontrol, 100 porušení a 190 t ilegálnych pesticídov

***SILVER AXE II (2017)** – 16 ČŠ (+ EL, HU, LI, IE, PL, SK, SE, UK, RO)
+ UA– 940 kontrolovaných zásielok, 122 t ilegálnych pesticídov*

/4 888 km² ošetrenej plochy

Medzinárodná spolupráca

Kontaktné body

- *EU ČŠ (DG SANTE, nariadenie o úradných kontrolách - OCR)*
- *OECD ČŠ (ONIP a RAS)*
- *ECHA – PIC*

*Standing Committee on Plants, Animals, Food and Feed - Section Phytopharmaceuticals
- Plant Protection Products – Legislation*

ONIP – expertná skupina Pracovnej skupiny OECD pre pesticídy – členmi aj EUROPOL, OHIM, EUIPO, OLAF, WCO, INTERPOL, FAO

Ciele ONIP - zabezpečenie efektívnej spolupráce medzi členskými štátmi OECD (a štátmi mimo OECD), určenie príslušných orgánov, vytvorenie potrebnej štruktúry pre komunikáciu – vytvorenie systému rýchleho varovania (RAS) a jeho využitie pri výmene informácií

Vnútroštátna spolupráca

*Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja
vidieka SR*

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ
ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY
V BRATISLAVE

*Ústredný kontrolný a skúšobný ústav
poľnohospodársky v Bratislave*

*Ministerstvo financií SR
Finančné riaditeľstvo SR
Finančná správa SR
Colné úrady*

*Ministerstvo vnútra SR
Prezídium Policajného zboru
Kontrolné chemické
laboratórium civilnej ochrany*

Silver Axe

MPRV SR vypracovalo Usmernenie pre spoluprácu príslušných inštitúcií štátnej správy (Silver Axe III), ale relevantné pre účely a kontroly počas celého roka/rokov.

„Cestná a colná kontrola zameraná na nelegálny obchod s prípravkami na ochranu rastlín a kontrola prípravkov na ochranu rastlín u koncového užívateľa“

základné zásady kontroly

*prepojenie na databázy účinných látok v pesticídoch a autorizovaných/povolených prípravkov na ochranu rastlín
príslušná legislatíva*

kontaktné osoby/kontaktné údaje 24/7

Aktivity MPRV SR

2021

Školenie colníkov vo Vyšnom Nemeckom a Ubli v 10/2021

Výmena informácií v oblasti manažmentu prípravkov na ochranu rastlín a hnojív a ich kontrol s cieľom identifikácie a eliminácie nelegálneho obchodu s týmto tovarom

2022

medzinárodný workshop zameraný na boj proti nelegálnemu obchodu s pesticídmi v spolupráci s Colným úradom Michalovce, Prezídiom Policajného zboru SR a v koordinácii s OECD.

(77 expertov z 21 krajín, zástupcovia OECD, Europolu, FAO, EK (DG SANTE a DG ENVI), CropLife International, CropLife Europe a PAN UK)

Aktivita MPRV/FR/KCHL CO

2024

spoločné rokovania o jednotlivých prípadoch a ich riešeniach (ktorá časť štátnej správy je relevantná pre jednotlivé konania, aký druh legislatívy sa uplatňuje)

2025

školenie mobilných jednotiek Finančnej správy na identifikáciu nelegálneho obchodu s prípravkami na ochranu rastlín a prácu s analytickou technikou RAMAN

ÚKSÚP

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ
ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY
V BRATISLAVE

*ODDELENIE REGISTRÁCIE PESTICÍDOV
(Autorizácia/povoľovanie POR)*

*ODDELENIE OCHRANY RASTLÍN
(Kontroly POR)*

*Sekcia laboratórnych činností – TESTOVACIE LABORATÓRIUM ANALÝZY
PESTICÍDOV
(analýzy POR)*

ÚKSÚP

ÚSTREDNÝ KONTROLNÝ A SKÚŠOBNÝ
ÚSTAV POĽNOHOSPODÁRSKY
V BRATISLAVE

ÚKSÚ vykonáva kontroly a inšpekcie v oblasti obchodu, skladovania a používania POR.

Zameranie na medzinárodný obchod s nelegálnymi POR od roku 2011.

(Zákon č. 405/2011, § 32 o dovoze POR).

Vnútroštátna legislatíva poskytuje ÚKSÚ P širokú škálu právomocí vrátane právomoci vstupovať na všetky miesta, kde by sa mohli vykonávať činnosti súvisiace s POR (okrem súkromných domov), aby mohol vykonávať svoje kontroly; právomoc zaistiť produkt a právomoc spolupracovať s colnými orgánmi v prípade dovozu alebo tranzitu POR.

Výkon kontrol POR podľa OCR

Metodický pokyn na vykonávanie úradných kontrol/školení inšpektorov

Je výrobok autorizovaný/povolený v SR?

Vyzerá rovnako ako to, čo ste si kúpili minulý rok (farba, dizajn, balenie)?

Je etiketa v úradnom jazyku s číslom národnej autorizácie?

Je etiketa na obale nalepená rovno?

Je uvedené číslo výrobnej šarže?

Sú ochranné prvky nepoškodené?

Dostali ste doklad o kúpe?

ÚOP – monitoring

„Porovnanie toxikologickej záťaže včiel v agrárne exponovaných oblastiach SR a SRN“

na základe odberu a analýz vzoriek stanoviť v blízkosti konvenčne ošetrovaného porastu včelomilnej plodiny mieru toxikologickej záťaže prípravkami na ochranu rastlín pre včely, identifikovať účinné látky a kvantifikovať ich rezíduá vo vzorkách dostupných úľových matric.

V slovenských vzorkách bolo celkovo stanovených **41 účinných látok**
v nemeckých vzorkách **23 účinných látok**

Z pohľadu použitia v EÚ neschválených účinných látok
v slovenských vzorkách zistený výskyt 12-tich látok

(thiacloprid, coumaphos, teflubenzuron, acrinathrin, chlorpyrifos, fipronil, fipronil sulfon, dva metabolity amitrazu, myclobutanil, diuron, propiconazol, thiametoxam)

v nemeckých vzorkách zistený výskyt 3 látok.

(coumaphos, fenitrothion, propargite).

Chemické analýzy

Národné referenčné laboratórium pre úradnú kontrolu chemických prípravkov na ochranu rastlín.

akreditované SNAS od roku 2007, má zavedené a pracuje

v dvoch systémoch kvality, a to:

akreditácia vo flexibilnom aj fixnom rozsahu podľa normy EN ISO 17025, na základe požiadaviek nariadenia (EÚ) 2017/625.

Počet akreditovaných analytov účinných látok a safenerov v zmysle flexibilného rozsahu sa postupne rozširuje podľa požiadaviek zákazníkov.

K roku 2020 - validovaných a akreditovaných 134 analytov.

Držiteľ certifikátu zhody

so správnou laboratórnou praxou č. G-040

podľa zákona č. 67/2010 Z.z. (chemický zákon)

a v súlade so zásadami OECD GLP je zaradené do Národného monitorovacieho programu GLP a do Vestníka Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky.

Výsledky štúdií sú platné vo všetkých krajinách EÚ a krajinách OECD.

Certifikáty kvality

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ AKREDITAČNÁ SLUŽBA
Karloveská 63, P. O. Box 74, 840 00 Bratislava 4

OSVEDČENIE O AKREDITÁCII

č. S-356

zo dňa 15.07.2023

Slovenská národná akreditačná služba vydáva podľa § 26 ods. 6 zákona č. 53/2023 Z. z. o akreditácii orgánov posudzovania zhody (ďalej len „zákon o akreditácii“) osvedčenie o akreditácii akreditovanej osobe

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave
Matúškova 21, 833 16 Bratislava
IČO: 00 156 582

Organizačná zložka vykonávajúca činnosť akreditovanej osoby:
Odbor laboratórnych činností

Miesto výkonu činnosti akreditovanej osoby:
Uvedené v prílohe k osvedčeniu o akreditácii

Identifikačné číslo akreditovanej osoby: 016/S-356

Oblasť akreditácie: Skúšobné laboratórium

Skúšobné laboratórium preukázalo spôsobilosť vykonávať akreditovanú činnosť plnením akreditačných požiadaviek normy ISO/IEC 17025:2017 na vykonávanie: fyzikálne, chemické a mikroskopické skúšky, mikrobiologické skúšky znakov kvality v krmivách, fyzikálne a chemické skúšky pôd, prípravkov na ochranu rastlín, mikrobiologické skúšky a fyzikálne a chemické skúšky hnojív a surovín na ich výrobu, pestovateľských substrátov, pôdnych pomocných látok, vín a muštov, fyzikálne skúšky oviec a sadyv obilnín, olejnin, priľadých rastlín, krmovín, rias, zelenín, kvetov a liečivých rastlín, skúšanie odrodovej identity a homogenity obilnín, odrôd, osív, rastlinného tovaru potravinových vŕtupov, detekciu a identifikáciu rastlinných patogénov podľa fixného rozsahu akreditácie; Chemické skúšky prípravkov na ochranu rastlín a detekciu, identifikáciu a kvantifikáciu ich reziduí v rastlinnom materiáli slúžiacom ako surovina na výrobu krmív a v krmivách, detekcia, identifikácia a kvantitatívne stanovenie obsahu geneticky modifikovaných organizmov, detekcia a identifikácia rastlinných patogénov a kontrola zdravotného stavu rastlín podľa flexibilného rozsahu akreditácie. Rozsah akreditácie je uvedený v prílohe tohto osvedčenia o akreditácii. Príloha tvorí neoddeliteľnú súčasť osvedčenia o akreditácii.

Číslo a dátum vydania rozhodnutia o akreditácii: č. 016/10813/2023/I zo dňa 28.06.2023.

Čas platnosti rozhodnutia o akreditácii:

Rozhodnutie o akreditácii č. 016/10813/2023/I zo dňa 28.06.2023 platí odo dňa 15.07.2023 a je platné do dňa 21.05.2025.

Platnosť tohto osvedčenia o akreditácii zaniká uplynutím platnosti rozhodnutia o akreditácii, rozhodnutím o zrušení akreditácie podľa § 31 alebo zanikom akreditácie podľa § 32 zákona o akreditácii.

SNAS je signatárom EA MLA a ILAC MRA.

Číslo reg. záznamu: 10813/27803

Ing. Štefan Král, PhD.
rieditel

SLOVENSKÁ NÁRODNÁ AKREDITAČNÁ SLUŽBA
Karloveská 63, P. O. Box 74, 840 00 Bratislava 4

CERTIFICATE OF GLP COMPLIANCE

No. G-040

Slovak National Accreditation Service certifies

conformity with GLP according to the Act No. 67/2010 Coll., the OECD Principles of GLP and Directive 2004/10/EC of European Parliament and of the Council, in the test facility:

**Central Control and Testing Institute in
Agriculture in Bratislava**
Department of laboratory activities
Testing laboratory for pesticide analysis
Matúškova 21, 833 16 Bratislava
ID Number: 00 156 582

Area of expertise: physical-chemical and analytical studies.

The above-mentioned test facility is included in the Slovak National GLP Compliance Program and is inspected by Slovak National Accreditation Service on a regular basis.

Ing. Štefánia Buschbacher, General director, is the statutory body of the test facility, who manages and represents it and acts on its behalf.

This statement is issued on 22.05.2023 and is valid until 22.05.2025.

Bratislava 09.05.2023

Štefan Král
director

MINISTERSTVO
PÔDOHOSPODÁRSTVA
A ROZVOJA VIDIEKY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

minister pôdohospodárstva a rozvoja vidieka
Slovenskej republiky
Jozef Ľinský

V Bratislave 13.06.2023
Č. s.: 7354/2023-810
Č. z.: 13151/2023-1

Na základe čl. 100 nariadenia EP a R (EÚ) č. 2017/625 EP a R o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

určujem

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave, Odbor laboratórnych činností

Pracovisko:

Skúšobné laboratórium analýzy pesticídov, Matúškova 21, 833 16 Bratislava

ako

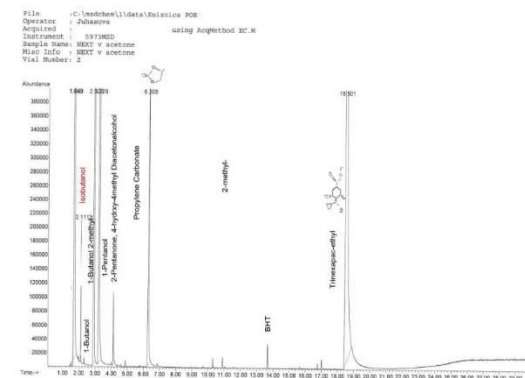
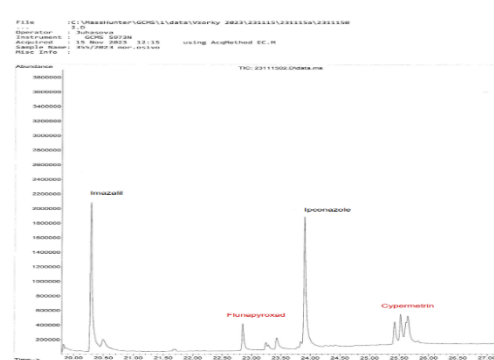
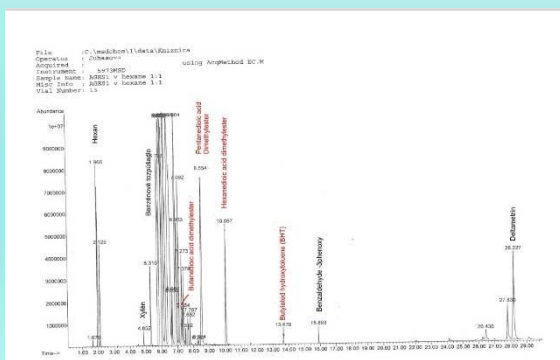
Národné referenčné laboratórium pre úradnú kontrolu chemických prípravkov na ochranu rastlín

Poverenie sa vydáva na dobu určitú do doby platnosti osvedčenia o akreditácii.

Príloha 1: Povinnosti Národného referenčného laboratória
Príloha 2: Výkon auditu na národných referenčných laboratóriách
Príloha 3: Podmienky zrušenia menovania Národného referenčného laboratória

Zistenia

- ❑ znížený obsah účinnej látky
- ❑ neuspokojivé fyzikálno-chemické parametre (pH, hustota, penivosť, zmáčateľnosť...)
- ❑ zloženie koformulantov a nečistôt
- ❑ kontaminácia morených semien
- ❑ Stanovenie koformulantov a nečistôt je ako hľadanie „ihly v kope sena“ a vyžaduje si údaje o zložení formulácie, ktoré často nie sú k dispozícii.
- ❑ Chromatogram 1 – Vzorka POR, kde boli identifikované 4 nežiaduce koformulanty
- ❑ Chromatogram 2 – Kontaminované ošetrované osivo, kde sú deklarované ako a.s. imazalil, ipkonazol
- ❑ Chromatogram 3 – Vzorka POR obsahujúca nečistotu izobutanol

MV SR (KCHL CO)

Kontrolné chemické laboratóriá civilnej ochrany

kchlconr@minv.sk
kchlcosl@minv.sk
kchlcoja@minv.sk

SVK-ERCC@minv.sk
+421 2 4341 1190
+421 2 4859 3000

Základná zložka integrovaného záchranného systému

Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 125/2010 o postupe pri žiadosti o výjazd Kontrolného chemického laboratória civilnej ochrany a jeho vyslaní na zásah alebo inú činnosť

Zameranie KCHL CO

Aanalýzy na identifikáciu neznámych látok

C – chemical

B – biological

R – radioactive

N – nuclear

Úlohy v reakcii na núdzovú situáciu alebo objavenie neznámej látky

- ☐ *určiť riziko vyplývajúce z pôsobenia neznámej látky na ľudské zdravie a určiť stupeň a rozsah environmentálnych hrozieb,*
- ☐ *určiť bezpečný spôsob manipulácie s materiálom – manipulácia, skladovanie a prípadná likvidácia*

Prezídium Policajného zboru Národné centrum pre špecifické trestné činy Oddelenie pre odhaľovanie nebezpečných látok a environmentálnej kriminality

Slovak Police Force's Approach to Tackling Illicit Handling of Plant Protection Products

President of the Police Force

MAJ Ľubomír Valo
+421 907 582 333
lubomir.valo@minv.sk

CPT Dušan Macák
+421 918 628 916
dusan.macak@minv.sk

Vice president of Police Force

...

National Center for Specific Crimes

...

Department for Detection of Hazardous Substances and Environmental Crime

Zameranie a legislatíva

- získavať, zhromažďovať, vyhodnocovať a analyzovať informácie o trestných činoch proti životnému prostrediu
 - vykonávať spravodajské činnosti a vyšetrovať prípady
 - poskytovať odborné znalosti a technickú podporu iným oddeleniam ministerstva alebo iným subjektom
 - monitorovať, analyzovať a zovšeobecňovať nové formy trestnej činnosti; aplikovať takto získané poznatky pri vývoji metód za účelom zjednotenia postupu ich odhaľovania a vyšetrovania
 - organizovať preventívne a bezpečnostné akcie,
 - organizovať vzdelávacie a školiace aktivity
 - plniť úlohu medzinárodného a národného kontaktného bodu
 - získať prehľad o nových formách trestnej činnosti a jej vývoji v zahraničí a o opatreniach prijatých na jej elimináciu a odovzdať získané poznatky a informácie určeným zložkám
-
- Trestný poriadok SR
 - Zákon o trestnej zodpovednosti právnických osôb
 - Trestný zákon
-
- § 300, § 301 Ohrozovanie a poškodzovanie životného prostredia
 - § 302 Neoprávnené nakladanie s odpadom
 - § 303, § 304 Porušenie predpisov o ochrane vôd a ovzdušia
 - § 305 Porušenie predpisov o ochrane rastlinných a živočíšnych druhov
 - § 305a Týranie zvierat
 - § 306 Porušenie predpisov o ochrane stromov a kríkov
 - § 307, § 308 Šírenie nákazlivej choroby zvierat a rastlín
 - § 298, § 299 Nedovolená výroba a držba jadrových materiálov, rádioaktívnych látok, nebezpečných chemikálií a nebezpečných biologických látok a toxínov

Prípad – nebezpečný odpad

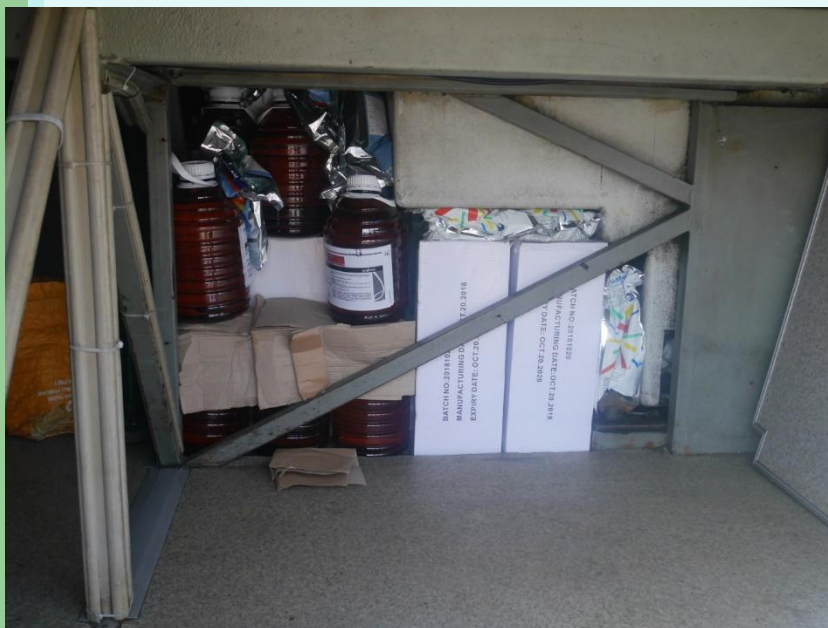
Prípad – prvý záchyt 2018

*Náhodná colná kontrola blízko
SK/UA hranice v auguste 2018
Zaistenie 200 kusov
pesticídu AKTARA 0,25 litra (okrúhle fľaše)*

Prípad – 2019

Denná ukrajinská autobusová linka Užhorod – Košice /falošná stena – prístup k toalete/

Prípad – jeseň 2020

165 kanistrov – 3300 litrov prípravku Trophy 90 ES

Porušenie nariadenia Komisie 2019/1701 - zoznam nebezpečných chemikálií k nariadeniu EÚ 649/2012 o vývoze a dovoze nebezpečných chemikálií

Potvrdená účinná látka zakázaného acetochlóru

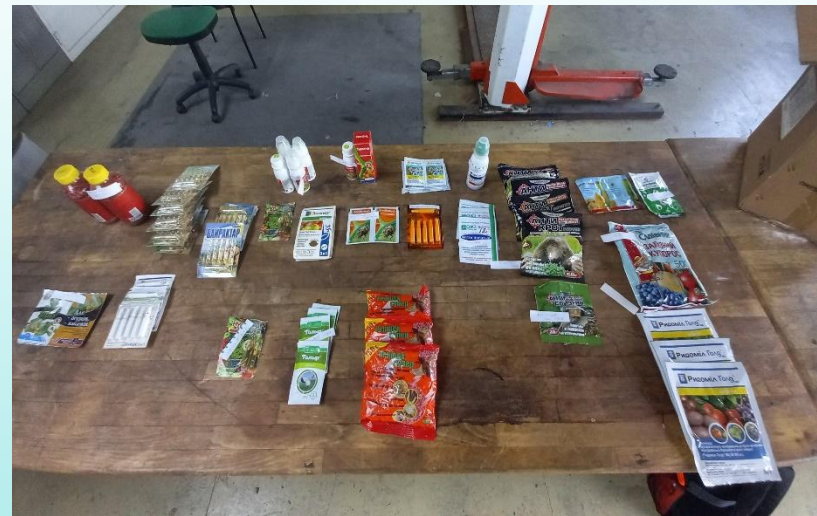
Číslo šarže sa vzťahovalo na ukradnuté pesticídy, ktoré mali opustiť územie EÚ

Pôvodne vyrobené vo Francúzsku, Drusenheim pre ukrajinský trh, prepravované v colnom režime tranzitu, produkt nikdy nedosiahol poľsko-ukrajinskú hranicu, bol ukradnutý cestou

Tovar zhabaný a zneškodnený

Import – September 2023

*Súkromná osoba,
auto Mitsubishi Outlander
22 rôznych POR*

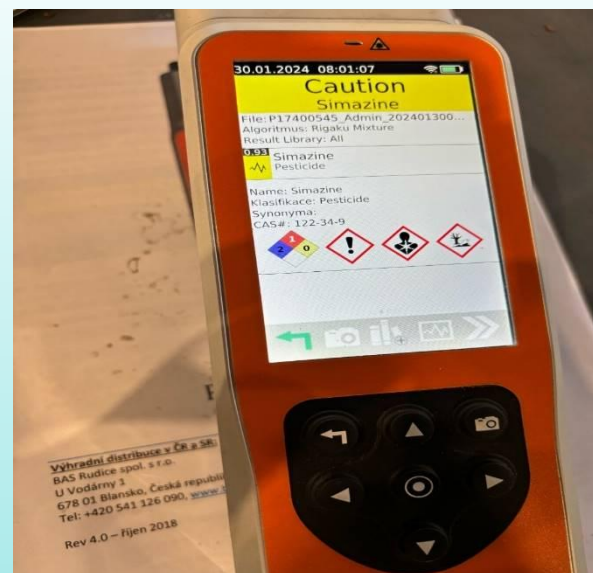

Import - Január 2024

Účinná látka – *SIMAZÍN*

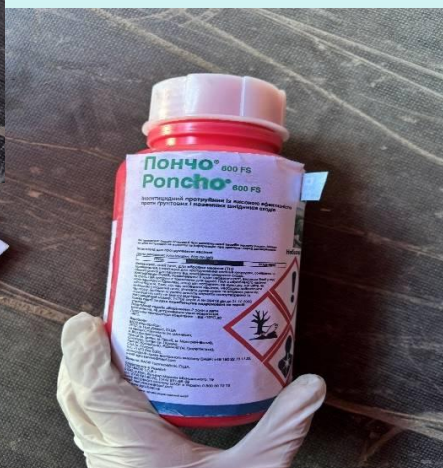
Neschválené od roku 2004

*Spolupráca s colnou správou – účinná látka identifikovaná
RAMANovou metódou*

Doriešené ako nakladanie s nebezpečným odpadom - PPZ

Import - marec 2024

9 rôznych POR
Účinné látky
Schválené 6x
Neschválené 5x

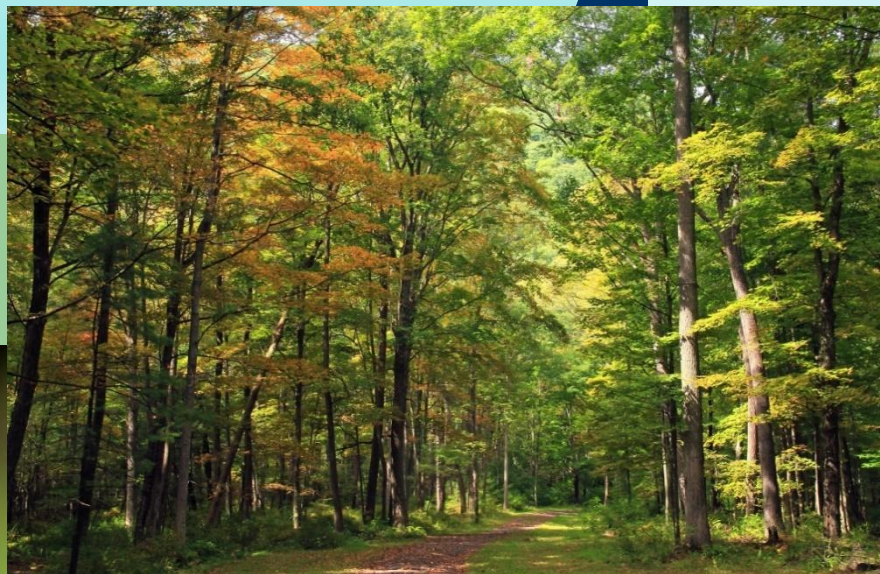
Prípad– otravy divožijúcej zveri

Záver

- ❑ *Integrovaný systém kontroly*
- ❑ *Monitoring na rôznych úrovniach matríc*
- ❑ *Vzdelávanie farmárov, koncových používateľov prípravkov na ochranu rastlín*
- ❑ *Vzdelávanie kontrolných zložiek (FR SR, KUFS, colná správa, policajné zložky)*
- ❑ *Spolupráca s priemyslom ochrany rastlín*
- ❑ *Spolupráca relevantných zložiek štátnej správy, metodiky a postupy*
- ❑ *Zmeny v legislatíve (trestné právo)*

Ďakujem za pozornosť☺

bronislava.skarbova@land.gov.sk